

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

14. Proponitur ac declaratur, quomodo illa de amissa boni faciendi & à peccato abstinendi libertate peccandiq[ue] neceßitate intelligi debeant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

voluntatis vitio boni faciendi libertate spoliatam, & gratia beneficio reparabilem. Hoc enim Catholica fides docet, & hoc ipsum dendo Manichaeum destruit, qui nec vult bonam esse conditam, neque cum libertate faciendi boni: sed sicut nunc nascitur sub peccato captivam, nec vitio deletione, sed sola naturarum separatione posse liberari. Eandem illam recipienda libertatis bona capacitatem nobis tantummodo esse reliquam significavit Augustinus alibi disertissime. Cum enim ageret de donis Dei, quæ per gratiam ita tribuantur, ut libertatem operandi boni vel secum invisibiliter conjunctam habeant, qualis est charitas, vel ita præcedant, ut precibus impetrant, qualis est fides; Rose inquit, habere fidem, sicut posse habere charitatem, naturæ est hominum: habere autem fidem, quemadmodum habere, charitatem, gratia est fidelium. Quod nomine charitatis in libertatem mutato, eodem modo parique veritate de libertate arbitrii ad beneficiendum dici potest: posse recipere libertatem operis boni naturæ est hominum: recipere autem libertatem, gratia est fidelium. Charitas enim est illa vera libertas, quæ arbitrium à peccati dominantis captivitate liberatur, ut suo loco demonstrabitur: quæ libertas, sicut & charitas solæ gratiæ Christi restituitur. Vnde succinens Augustino Prosper in afferenda Catholica sententia, destruendaque Manichea: Nec naturali, sed captivo motu versatur in virtute, donec moriar peccato, & vivat Deo: quod sine gratia Dei facere non potest: quia libertatem, quam libertate perdidit, nisi Christo liberante non

*Lib de pra-
dictis. SS. c. 5.*

*Risp ad 5.
obicit. Vin-
cent.*

recipit. Et ut offenderet, quantopere malorum hominum arbitrium à boni operis faciendi libertate remotum sit, & quām arcte sub concupiscentiæ servitute captivum, audet ac dicit: *Hoc inter malos homines distat & demones, quid hominibus etiam valde malis superest, si Deus misereatur, reconciliatio, dæmonibus antea nulla est in æternum servata, conversio, hoc est voluntatis mutatio qua liberè velint id quod amiserunt bonum.* Nam ut Augustinus de libero arbitrio diaboli dicit: *Regit filios dissidentia seu incredulos ad arbustum suum: quod nec ipse Vnde habet liberum ad beneficiendum; sed ad maximum malevolentiam penâ sui sceleris obduratum. Vnde nemo sane fides credit, aut dicit, hos apostatas Angelos ad pristinam pietatem corravit aliquando voluntate converti.* Et de libero arbitrio homini qui ad arbitrium diaboli regitur: *Responde, quomodo ad declinandum à malo, & faciendum bonum, liberum habeamus arbitrium, quando erat sub potestate tenebrarum. Vnde nos si, quemadmodum dicit apostolus, Deus eruit, ipse unque illud liberum fecit. Si Christus illud eruendo liberum facit, nec aliter liberum fieri potest, profecto illud non erundo, in æternum captivum, hoc est, non liberum permanet: hæc solâ inter arbitrium dæmonum & infidelium superillite differentia, juxta doctrinam Prospcri & Augustini, quod obdurato illorum arbitrio nulla est in æternum servata conversio seu arbitrij liberatio; horum arbitrii, si Christus in hac vita misereatur, liberari seu liberum ad beneficiendum fieri potest.*

CAPVT X I V.

Proponitur ac declaratur, quomodo illa de amissa boni faciendi & à peccato abstinendi libertate, peccandiisque necessitate intelligi debeant.

DECLARANDA jam supèrēst secunda difficultas, quam præcedenti capite tetigimus, quo videlicet modo interrogari debent, quæ suprà de amissa boni faciendi & à malo abstinenti libertate, ipsaque peccandi necessitate dicta sunt. Multi enim Philosophieis magis hac de re disputacionibus & cogitationibus, quam Ecclesiastice doctrina regulis affuefacti, ad amissam omnem boni faciendi libertatem, & incumbentem humano generi peccandi necessitatem quasi ad Manichæum spectrum exhorrescant. Quod ut fugiant quām longissime, incognitâ sanctissimo Doctori ac discipulis ejus posticâ aperuerunt. Hoc est, excogitatis ex Philosophia gentium effugis, qua nunquam antiquis illis Patribus ad rem istam explicandam vel in mentem venerunt, doctrinam eorum immutarunt. Quapropter genuina eorum sententia paulo operosis eruenda est, ut omnibus patet, quām aperte recentiores à fundatissima

& Ecclesiæ antiquæ receptissima doctrina differint. Mentes enim eorum tam eis perspicuum ausim dicere, ut vel ipsos adversarios ejus, cù propœtia, aut oculos claudere necessit, aut doctrinam eorum non aliò torqueri posse, profiteri.

Bonum igitur, ad quod liberum arbitrium vel non liberum esse dicitur, aliud juxta recentiores est spirituale, quod ad vitam æternam utilie est, aliud morale. Illud à fide incipi volunt, & in omnibus actibus suis eam supponere; hoc fidem etiam prævenire, & in infidelibus quoque, nedum fidelibus, naturæ & rationis ducet sequentibus posse habere locum. Itaque facile admittunt, humanum arbitrium respectu actus fidei, spei, charitatis, ceterorumque honorum operum, ex Christianis illis alijsque infusis virtutibus profluentium, non esse ante gratiam liberum; quamvis respectu virtutum, operumque naturalium, que moraliter tantum bona sunt, liberum ante gratiam esse

495
esse non definit. Quapropter cum Augustinus A
toties dicit, amissam esse peccato arbitrii liber-
tatem, hoc intelligent respectu fidei, veraque
justitiae, hoc est, respectu illorum operum, quae
ex fide Christi proficiunt debent, ut ad salutem
etram, vitamque eternam aliquid operanti
conferre possint. Nam hujusmodi opera non
possunt ulla modo à voluntate fieri nisi gratia
Dei per Christum IESVM arbitrium ante libe-
raverit, vel certe adjuverit. Nam arbitrium
fieri liberum, in recentiorum scholis jam pene
in auctoritate est. Verum hoc esse, neminem fides
Catholica dubitare sinit: quae contra Pelagianos
docebat, nos neque credere posse Deo reve-
lanti, neque sperare vitam eternam, neque di-
ligere Deum, ut ad salutem expedit, neque
bonum ad asequendam vitam eternam con-
serens posse operari, nisi Deus illa ipsa per gra-
tiam in nobis operetur. Hoc plurima Scrip-
pturarum, & Augustini testimonia, & Conci-
liorum Canonos aperiuntur docent. Nam hoc
volunt Christus, cum dixit: *sine me non posse
facere*. Et Apostolus ad Philippenses: *qui
capit in vobis opus bonum, perficit usque in diem
Christi*. Et rursum: *Deus est eum, qui operatur
in nobis, & velle, & perficere pro bona voluntate*. Et
in primis ad Corinthios: *Qui eum te discernit?*
Quid autem habes, quod non accepisti? &c. Quem
locum velut invictum ad alteranda etiam mi-
mina salutis eterna bona gratia Dei, sepe
Augustinus usurpat. Quae doctrina pluribus
Canonibus Concilij Patristini, Carthaginensis,
Pedi apud Araulican, ac denique Tridentini confirmata
est. Neque quemquam, quod sciam, Catho-
lici Pagi, huc habet adversarium; ut non sit
opus in ea vindicanda diutius immorari.

Sed licet certum est, hoc Augustinum in
primitus docuisse, quando tradidit, amissam esse
libertatem faciens operis boni; ita doctrinam
eius longe latius patet, non minus exquiratur
est. Docuit enim, non tantum non esse libe-
rum arbitrium nostrum, hoc est, non habere
in sua potestate & libertate facere opus vero
pietatis, viraque eterna meritorum, nisi ante
gratia Christi arbitrium liberaverit, & ad
omnem actum, & sermonem, & cogitationem
adjuverit; sed etiam non esse liberum, seu non
habere in sua potestate facere opera moraliter
bona: ita videlicet, ut non solum non habeat
potestatem, qua univerlam justitiae moralis le-
gem impleat; sed nec illam, qua vel en-
opus moraliter bonum operetur. Moraliter
autem bonum sensu plenissimo hic nihil aliud
appellamus, quam actum, quādam honestate
moraliter ita bonum, ut non sit peccatum, sive ad
vitam eternam conferat, sive non conferat. A
qua boni moralis notione nec Scholasticos dis-
sentire patet. Sic enim video nonnullos actum
moraliter bonum, & actum sine peccato pro-
batur, & idem usurpare. Si enim peccatum fuerit,
quantacunque exteriori vel interiori honestate
vestiatur, nemo cum dixerit esse moraliter bo-
num: nec ad ejusmodi actum qualquam gra-

tiam arbitrij liberatricem opus esse judicave-
rit. Huc igitur credit ista disputatio, utrum
senserit Augustinus, ac discipuli eius, & con-
sequenter Catholica Ecclesia, quae doctrinam
eorum in hac parte adversus Pelagianos am-
plexa fuit, arbitrium post lapsum hominis ita
captivum esse, & boni faciendi libertate spo-
liatum, ut quicquid fecerit ante gratiam, hoc
est, ante fidem, unde libertas à peccato in-
cipit, non tantum nihil ad pietatem & salutem
conferat, sed neque sit mortaliter bonum, ut
pote quod sit verum & propriè dictum pecca-
tum? A qua controversia res ipsa non differt illa,
in qua communiter queri solet, Vtrum omnia
opera infidelium, seu corum qui carent fide,
sint peccata? Nam si peccata sunt, profecto
non possunt esse moraliter bona: neque vice-
sim, si moraliter bona sunt, possunt esse pecca-
ta. Alterutrum autem necessarium est, ut vel
sit peccata, vel saltem mortaliter bona. Nam
ea non esse vere pietatis atque religionis ope-
ra, vel salutis eternae meritoria, apud Catholicos
Doctores extra controversiam est.

Iraque in hac questione indubitatum existi-
mamus, esse illam sententiam sancti Augustini
atque discipulorum eius, quam jam jam dixi-
mus, nullum videlicet opus bonum, ne quidem
mortaliter, ab humano arbitrio posse fieri nisi
per gratiam, non quamlibet sed fidei liberetur:
ut proinde ante fidem non sit ei liberum à
peccato, dum hic & nunc agere meditatur,
abstinere, sed quoconque se se verterit, quadam
humanis viribus insolubili peccandi necessita-
te teneatur. Quā sententia Augustini ne ex-
pressione latius indicamus: quo pacto illa tria,
qua supra ex sanctissimi Doctoris lucre-
tationibus demonstravimus, iuxta mentem ejus
intelligenda sint: perisse scinet libertatem
ad bonum, non solum ut non possit ante gra-
tiam totam justitiae moralis legem implore,
sed nec unum quidem opus ejus. Perisse liber-
tatem abstinendi à peccato, ut nec in ulla qui-
dem opere peccati culpani possit effugere: in-
ductam esse necessitatem peccandi, non tan-
tum in aliquibus actibus, quasi tantummodo
significasset Augustinus, non posse hominem
ante gratiam sine omnino peccato vive-
re, eo quod necessario aliquando cadat: sed
tenitus ejus est, inducere esse necessitatem pec-
candi in omnibus actibus; eo quod omnis ejus
actus antequam credat peccatum sit, sive pec-
cati tentationem fugere, sive amplecti videa-
tur. Hanc ejus doctrinam, quam brevissime
fieri poterit, varijs argumentorum classibus
confirmabimus. Et quidem ante omnia tria
argumenta ex parte legis, quam aliquis sine
fide videri posset observare, hic tantum leviter
delibabimus, potius ea tanquam indubitata
supponendo, quam operose demonstrando,
ut que accurati tractanda sunt, cum ad le-
gis naturam & effectus explicandos ventum
fuerit.